

**ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ**

УДК 342.951:35.078.3:[347.77:004](477)(043.5)

МОРОЗ НАДІЯ СЕРГІЇВНА

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ**

Спеціальність: 12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Ірпінь – 2017

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Інституті права імені князя Володимира Великого МАУП

Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор
Бортник Надія Петрівна,
Національний університет «Львівська
політехніка», Навчально-науковий Інститут
права та психології завідувач кафедри
адміністративного та інформаційного права

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор,
член-кореспондент Національної академії
правових наук України

Швець Микола Якович
Інститут законодавства Верховної
Ради України, головний консультант

кандидат юридичних наук, доцент

Тильчик Ольга Віталіївна
Університет державної фіскальної служби
України, професор кафедри адміністративного
права і процесу та митної безпеки

Захист відбудеться «29» червня 2017 р. о **10** годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 27.855.02 Університету державної фіскальної служби України за адресою: вул. Садова, 55, м. Ірпінь, Київська область, 08201.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Університету державної фіскальної служби України за адресою: вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська область, 08201.

Автореферат розісланий «27» травня 2017 року

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Т.О. Мацелик

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Упродовж всієї історії людства, інформація, виступаючи одним із ключових ресурсів цивілізаційного розвитку, відігравала важливу роль у суспільній життєдіяльності і продовжує відігравати її й донині. Однак, зараз така роль є набагато вагомішою. Без перебільшення можна стверджувати, що інформаційні та комунікаційні технології стали найважливішим засобом підвищення ефективності управління практично в усіх сферах людської діяльності. Досвід індустріально розвинутих країн засвідчує таке: інформаційно-комунікаційні технології не лише виконують допоміжні функції в діяльності органів влади, а стали їхнім невід'ємним компонентом. Більше того, можна говорити про наявність зв'язку між їхнім розвитком і здатністю різних організаційних структур розв'язувати свої завдання: підвищувати конкурентоспроможність – для комерційних структур, ефективніше задовольняти потреби суспільства – для органів державної влади та місцевого самоврядування. Отже, інформатизація суспільства – це перспективний шлях до економічного, соціального, освітнього та іншого розвитку.

Водночас, сьогодні гостро проявились і негативні аспекти, пов'язані з інформацією, зокрема її достовірністю, захистом, розповсюдженням тощо. Окрім того, мають місце агресивні прояви інформаційної війни, що зумовлює необхідність не лише захисту, а й формування відповідної інформаційної стратегії. З приводу цього справедливо стверджується, що «доконаним фактом є порушення інформаційного суверенітету України, тобто здатність держави контролювати і регулювати потоки інформації, які ідуть з-поза меж держави»¹.

Отже, держава повинна мати певний вплив на розвиток суспільних процесів, пов'язаних з інформацією, що можливе шляхом створення законодавчої основи адміністративно-правового забезпечення державного контролю у сфері інформатизації.

Складність поняття «державний контроль у сфері інформатизації» полягає, передусім, в тому, що в нормативних правових актах України не закріплено його легального визначення. Хоча законодавець, широко застосовує це поняття, однак не пояснює, в чому полягає його зміст.

Натомість, державний контроль у сфері інформатизації є досить широкою і об'ємною правовою категорією. Він розглядається як один із способів забезпечення законності. Адже контроль у сфері інформатизації не обмежується лише тим колом питань, які пов'язані з дотриманням обов'язкових приписів – законів та інших нормативних актів, а й передбачає перевірку доцільності діяльності, включає в себе коригування дій тощо. Водночас, ситуація ускладнюється й тим, що в сучасних умовах все більшої ваги набувають складні об'єкти, контроль яких, з позиції інформатизації, не вписується у межі сформованих методологічних уявлень.

В Україні дослідження питань, так чи інакше пов'язаних з інформацією проводилось в різноманітних аспектах. Зокрема, проблематика інформатизації, формування інформаційного суспільства, забезпечення інформаційної безпеки

¹ В.В. Костицький Інформаційна війна проти України – виклик світовому порядку. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.oksamyt.org/publik/zhit-krain/882-0202201511].

тощо стала предметом дослідження І. Арістової, О. Баранова, К. Белякова, С. Єсімова, Р. Калюжного, О. Копана, В. Ліпкана, А. Марущака, А. Новицького, Н. Новицької, В. Цимбалюка, М. Швеця, А. Яременко та ін.

Окремі питання здійснення державного контролю у різних сферах, зокрема й інформаційній, стали предметом наукового пошуку таких вчених, як: В. Авер'янов, О. Андрійко, Ю. Битяк, І. Бородін, І. Вітвіцький, Л. Воронова, В. Гаращук, І. Голосніченко, В. Грохольський, Є. Додін, С. Ківалов, Т. Комзюк, В. Олефір, Т. Проценко, Л. Савченко, С. Стеценко, В. Шкарупа, О. Ярмиш та ін.

Теоретичною основою дисертаційного дослідження стали висновки, викладені у працях С. Алексєєва, А. Берлача, В. Білоуса, С. Братуся, Н. Бортник, О. Дзери, В. Заросила, Р. Ігоніна, В. Колпакова, Т. Коломоєць, Т. Мацелик, Н. Нижник, О. Остапенка, О. Рябченко, А. Суббота, О. Тильчик, В. Шамрая та ін.

Проблеми становлення інформаційного суспільства та його правового забезпечення в сучасних умовах вивчали такі зарубіжні дослідники: А. Агапов, Ю. Батурін, І. Бачило, А. Венгеров, О. Гаврилов, Б. Герасимов, В. Дозорцев, В. Копилов, О. Кутафін, Е. Тоффлер, Ю. Тихомиров та ін.

Водночас, не зважаючи на існуючі наукові розробки, комплексного наукового дослідження адміністративно-правового забезпечення державного контролю у сфері інформатизації не здійснювалося, з огляду на що виникає необхідність переосмислення, аналізу та узагальнення вказаного питання на рівні окремого наукового дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Наукове дослідження виконане відповідно до Пріоритетних напрямів розвитку правової науки в Україні на 2011–2015 рр., затверджених постановою Загальних зборів Національної академії правових наук України від 24.09.2010 року; Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, що ратифікована Законом № 1678-VII від 16.09.2014 року; Законів України «Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18.03.2004 р., «Про Національну систему інформатизації» від 04.02.1998 р.; Стратегії сталого розвитку «Україна 2020», схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015; Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 26 травня 2015 року № 287/2015; Стратегії кібербезпеки України, затвердженої Указом Президента України від 15 березня 2016 року № 96/2016, а також у контексті науково-дослідної теми кафедри адміністративного та інформаційного права Навчально-наукового Інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка»: «Адміністративно-правове забезпечення прав і свобод людини і громадянина в умовах розбудови правової держави» (державний реєстраційний номер № 046U004099). Тема дисертаційного дослідження затверджена Вченою радою МАУП від 2 липня 2014 року (протокол № 6).

Мета і завдання дослідження. *Мета* дослідження – на основі аналізу наукових праць, чинного законодавства та правозастосовної практики визначити поняття та зміст адміністративно-правового забезпечення державного контролю у

сфері інформатизації, а також сформулювати пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення норм чинного законодавства у цій сфері.

Досягнення цієї мети зумовило необхідність у постановці та вирішенні таких завдань:

- проаналізувати історіографію проблеми та окреслити напрями дисертаційного дослідження;
- розкрити методологічні підходи до дослідження адміністративно-правового забезпечення державного контролю у сфері інформатизації;
- з'ясувати поняття, зміст та сутність інформатизації в умовах формування інформаційного суспільства;
- проаналізувати інформаційне законодавство України як підґрунтя інформатизації в умовах формування інформаційного суспільства та забезпечення контролю у цій сфері;
- здійснити аналіз інформаційної політики зарубіжних країн як основи функціонування інформаційної сфери;
- сформулювати концептуальні засади здійснення державного контролю у сфері інформатизації;
- визначити види державної контрольної діяльності у сфері інформатизації;
- з'ясувати взаємозв'язок між забезпеченням інформаційної безпеки держави та державним контролем у сфері інформатизації;
- окреслити напрями вдосконалення законодавства щодо забезпечення державного контролю у сфері інформатизації.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі забезпечення державного контролю у сфері інформатизації.

Предмет дослідження – адміністративно-правове забезпечення державного контролю у сфері інформатизації.

Методи дослідження. Відповідно до мети та завдань дослідження в дисертації використано систему методів наукового пізнання. З-поміж них загальнонаукові методи, методи науки управління, соціології, правознавства, а також спеціальні методологічні засади вивчення адміністративно-правового забезпечення державного контролю у сфері інформатизації.

Головним у цій системі виступає загальнонауковий діалектичний метод, що сприяв розгляду і дослідженню проблеми в єдності її соціального змісту та юридичної форми і здійсненню системного аналізу адміністративно-правового забезпечення державного контролю у сфері інформатизації (пп. 1.1, 1.3, 2.1, 2.2). За допомогою логіко-семантичного методу поглиблено понятійний апарат, визначено поняття, зміст та сутність інформатизації в умовах формування інформаційного суспільства (пп. 1.1, 1.3, 3.1). Системно-структурний та порівняльно-правовий методи дозволили дослідити адміністративно-правові аспекти забезпечення державного контролю у сфері інформатизації (пп. 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 3.2). Використання соціологічного та статистичного методів сприяло узагальненню юридичної практики, аналізу емпіричної інформації, пов'язаної з темою дисертаційного дослідження (пп. 1.1, 2.2, 2.3). Історико-правовий метод застосовувався для вивчення етапів розвитку законодавства, що регулює інформаційну сферу (пп. 1.1, 2.1, 2.2.). За допомогою формально-юридичного

методу було досліджено зміст правових норм, які регулюють контрольну діяльність у сфері інформатизації, сформульовано пропозиції щодо їх удосконалення (пп. 1.3, 2.3, 3.2, 3.3).

Порівняльний аналіз інформаційної політики зарубіжних країн, їх синтез дозволив дослідити еволюцію державного регулювання цієї галузі в окремих розвинутих країнах світу, визначити основні сучасні підходи, можливість їх застосування в Україні. Програмно-цільові методи стали підґрунтям для розробки запропонованих науково-практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи державного контролю у сфері інформатизації.

Науково-теоретичним підґрунтям дисертації стали наукові розробки вітчизняних і закордонних фахівців у галузі права.

Нормативно-правовою основою роботи є Конституція України, закони України, укази Президента України, нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України, законодавчі акти Європейського Союзу.

Емпіричну базу дослідження становлять результати опитування 80 респондентів різних соціальних груп, а також статистично-довідкові матеріали, що стосуються теми дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертація є однією з небагатьох системних досліджень, у якому комплексно з використанням сучасних методів пізнання, урахуванням новітніх досягнень правової науки аналізується адміністративно-правове забезпечення державного контролю у сфері інформатизації.

У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових теоретичних положень, обґрунтовано висновки, рекомендації та пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства України в зазначеній сфері.

Найсуттєвішими результатами дослідження, що зумовлюють його новизну та визначають особистий внесок дисертанта у розробку вказаної проблеми, є такі:

уперше:

– з-поміж видів державного контролю виокремлено державний ринковий контроль, покликаний поліпшити якість надання інформаційно-телекомунікаційних послуг та ефективність захисту державного інформаційного ресурсу органів державної влади, з поширенням цієї функції на інформаційні ресурси усіх органів публічного управління у контексті Стратегії кібербезпеки України;

– запропоновано створення Центру контролю у сфері інформатизації, що є автоматизованою інформаційною системою, яка реалізує технології електронної демократії в Україні та призначена для забезпечення публічності та відкритості контролю у сфері інформатизації, обліку його результатів, інформаційно-технологічної взаємодії суб'єктів контролю у сфері інформатизації між собою та з об'єктами контролю у сфері інформатизації, органами державної влади та місцевого самоврядування;

– визначено, що характерною особливістю державного контролю у сфері інформатизації на сучасному етапі розвитку України є помітне посилення впливу на цей процес громадян, що є одним із способів їх участі в управлінні державними справами;

удосконалено:

– визначення контролю у сфері інформатизації, що передбачає здійснення кваліфікованого, професійного спостереження за тим, щоб фактична діяльність державних органів і посадових осіб, суб'єктів підприємницької діяльності у сфері інформатизації відповідала приписам, які містяться в законі, і в максимальному ступені забезпечувала б виконання ними своїх функцій, охорону правопорядку, інтереси суспільства, права та свободи громадян;

– питання вироблення оптимального і динамічного державно-правового механізму щодо забезпечення інформаційної безпеки, який з-поміж іншого повинен містити чітку, структуровану систему державного контролю у сфері інформатизації;

набули подальшого розвитку:

– аналіз генези дослідження основних аспектів здійснення інформатизації в державі та впливу на цей процес контролю з боку державних органів;

– положення щодо тісного взаємозв'язку між забезпеченням інформаційної безпеки держави та державним контролем у сфері інформатизації;

– аналіз видів державного контролю у сфері інформатизації, а також співвідношення таких понять як «контроль», «державний контроль», «нагляд», «моніторинг»;

– аналіз складових правового режиму інформаційних ресурсів як встановленої послідовності вчинення правових дій, що сприяють становленню процесу інформатизації як соціально-економічного та науково-технічного процесу у правовому просторі, та дозволяє підвищити рівень надання інформаційних послуг, а також забезпечити дотримання основоположних прав людини і громадянина, у процесі контрольної діяльності;

– характеристика інформаційного законодавства України як підґрунтя інформатизації в умовах формування інформаційного суспільства та регулює питання забезпечення контролю у цій сфері;

– вивчення досвіду зарубіжних країн щодо формування інформаційної політики в частині функціонування інформаційної сфери та здійснення державного контролю за її розвитком;

– пропозиції щодо вдосконалення законодавства України в частині забезпечення державного контролю у сфері інформатизації.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що сформульовані та обґрунтовані в дисертації висновки і пропозиції мають науково-теоретичне і практичне значення у:

– *науково-дослідній сфері* – для подальшої розробки актуальних проблем адміністративно-правового забезпечення державного контролю у сфері інформатизації та адаптації вітчизняної нормативної бази до вимог Європейського Союзу;

– *правотворчості* – для подальшого розвитку адміністративно-правового забезпечення державного контролю у сфері інформатизації;

– *правозастосовній діяльності* – для підвищення ефективності практичної діяльності суб'єктів забезпечення державного контролю у сфері інформатизації (акт впровадження № 56 від 15.02.2017 р.).

– навчальному процесі – під час проведення занять із навчальних дисциплін «Інформаційне право», «Проблеми інформаційного права», «Адміністративне право» (Довідка НУ «Львівська політехніка» № 67-10/753 від 28.12.2016 р.).

Особистий внесок здобувача. Сформульовані у дисертації положення, узагальнення, висновки, рекомендації, пропозиції обґрунтовані на підставі особистих досліджень у результаті опрацювання та аналізу наукових, нормативних і статистичних джерел.

Апробація результатів дисертації. Основні положення роботи оприлюднені на таких науково-практичних заходах: II-й заочній науково-практичній конференції «Державотворення та правотворення в Україні: проблеми та перспективи розвитку», (м. Львів, 16 квітня 2015 р.); IV-й Всеукраїнській науково-практичній конференції «Захист прав і свобод людини та громадянина в умовах формування правової держави», (м. Львів, 27 травня 2015 р.); V-й Всеукраїнській науково-практичній конференції «Захист прав і свобод людини та громадянина в умовах формування правової держави», (м. Львів, 30 травня 2016 р.); засіданні Першого науково-практичного круглого столу «Адміністративне право і процес: проблеми та перспективи розвитку», (м. Львів, 29 лютого 2016 р.); I-й Всеукраїнській науково-практичній конференції «ІТ-право: проблеми та перспективи розвитку в Україні», (м. Львів, 18 листопада 2016 р.).

Публікації. Основні положення і висновки дисертації викладено в 11 наукових публікаціях, з них 6 статей, опублікованих у фахових виданнях з юридичних наук, 1 з яких входить до збірника, включеного в наукометричну базу даних «Index Copernicus International» та у 5 тезах доповідей на науково-практичних заходах.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційне дослідження складається зі вступу, трьох розділів, поділених на одинадцять підрозділів, висновків і додатків. Загальний обсяг дисертації 195 сторінок, з них основна частина – 170 сторінок, додатків – 15 сторінок, список використаних джерел – 267 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано вибір теми дисертації, її актуальність, ступінь дослідження проблеми; визначено зв'язок з науковими програмами, планами і темами, а також мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; розкрито наукову новизну; висвітлено теоретичну і емпіричну бази роботи, практичне значення одержаних результатів; подано відомості про їхню апробацію та впровадження.

Розділ 1 «Теоретико-правові основи забезпечення державного контролю у сфері інформатизації» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 1.1 «Наукознавче підґрунтя дослідження державного контролю у сфері інформатизації» проведено аналіз наукової літератури, що відображає погляди українських і зарубіжних учених на поняття інформатизації та інші терміни, які з нею пов'язані, а також ще однієї базової категорії – «контроль».

Проведений аналіз дозволив виокремити деякі ключові аспекти наукових досліджень, що мають суттєве значення для усебічного розгляду адміністративно-правового забезпечення державного контролю у сфері інформатизації, з-поміж яких слід виокремити: *філософсько-правові дослідження щодо з'ясування суті та змісту поняття «інформація», яке належить до таких загальнофілософських категорій, як «простір», «час», «рух», «енергія»* (Є. Муньє, С. Нора, Е. Тоффлер та ін); *розробка проблем становлення та розвитку інформаційного суспільства, інформаційного середовища, інформаційної сфери тощо* (В. Цимбалюк, А. Новицький та ін); *питання формування інформаційної політики держави* (І. Арістова, Р. Калюжний та ін.); *управління процесами інформатизації* (І. Бачило, К. Беляков та ін.); *проблем правової інформатики та інформаційного права, побудови автоматизованих інформаційно-аналітичних систем у галузі держави і права, економічної кібернетики, системної інформатизації законотворчої, правоохоронної та правоосвітньої діяльності* (М. Швець та ін.); *проблеми інформаційної безпеки* (В. Ліпкан, Б. Кормич та ін.); *загальнотеоретичні та правові питання співвідношення контролю і нагляду* (В. Авер'янов, О. Андрійко, В. Гаращук, Д. Лук'янець, Х. Ярмакі та ін.).

У підрозділі 1.2 *«Теоретико-методологічні підходи до вивчення адміністративно-правового забезпечення державного контролю у сфері інформатизації»* зазначено, що динамічні зміни у сучасному інформаційному просторі викликають необхідність їхнього комплексного аналізу з позиції юридичної науки, яка поки ще не виробила чіткі теоретичні позиції формування правових засад регулювання правовідносин, які виникають в інформаційній сфері, а також адміністративно-правового забезпечення державного контролю у сфері інформатизації. Ці обставини викликають необхідність пошуку і вибору комплексних підходів у наукових дослідженнях присвячених правовому регулюванню інформаційного обміну з погляду на адаптацію законодавства Європейського Союзу у правову систему України.

У підрозділі 1.3 *«Поняття, зміст та сутність інформатизації в умовах формування інформаційного суспільства»* зазначено, що обов'язковою частиною підготовчих заходів для приєднання до ЄС є створення в країнах-кандидатах умов для побудови інформаційного суспільства. Тому у рамках Національної програми інтеграції України в ЄС передбачається вирішення низки загальнодержавних проблем, зокрема: гармонізація існуючих і розробка нових законодавчих актів з інформатизації в Україні відповідно до вимог ЄС та імплементації положень європейських нормативних актів, що регулюють відносини у сфері інформації та інформатизації.

Констатується, що інформатизація має два чітко визначених аспекти: по-перше, інформатизація передбачає сукупність дій та процесів для задоволення інформаційних потреб та забезпечення прав людини, а також інтересів суспільства і держави; по-друге, задоволення інформаційних потреб та забезпечення прав й інтересів у сфері інформатизації здійснюється за допомогою засобів і систем автоматизованої обробки та передачі даних та у межах чинного законодавства, що упорядковує відповідні відносини. Інформаційні відносини виявляються через діяльність та взаємодію прав і обов'язків різних суб'єктів, що

вимагає їх правового упорядкування у нормативно-правових актах, зокрема щодо сфери інформатизації.

Розділ 2 «Концептуальні засади адміністративно-правового забезпечення державного контролю у сфері інформатизації» складається з п'яти підрозділів.

У підрозділі 2.1 *«Поняття та зміст контролю як однієї з найважливіших функцій державного управління»* зазначається, що в сучасному суспільстві державний контроль виражається у діяльності відповідних державних органів, їх посадових осіб; він нерозривно пов'язаний з іншими функціями держави; контроль ніби пронизує всі сфери життєдіяльності держави, спрямовуючи їх в русло законності і правопорядку. Контроль, з одного боку, – це невід'ємний елемент функції державного управління, складова будь-якого роду робіт, а з іншого – самостійна, функціонально відокремлена діяльність, яка отримує, в свою чергу, вираз у свідомій, цілеспрямованій, позитивно організуючій діяльності творчого характеру.

Підкреслюється, що державний контроль лише тоді виправданий, коли спрямований на забезпечення публічних інтересів і дотримання встановлених правил і стандартів, а також досягає поставленої перед ним мети. Водночас, зроблено висновок, що у будь-якому випадку буде проявлятися головна мета контролю: не допустити дій за межами заданих параметрів, забезпечити виконання таких дій у руслі законності і правопорядку, попередити можливі відхилення, а в разі їх вчинення усунути негативні наслідки.

У підрозділі 2.2 *«Співвідношення контролю, нагляду та моніторингу в контексті забезпечення контрольної діяльності у сфері інформатизації»*, вказується, що контроль у сфері інформатизації доцільно розглядати у вигляді системи спостереження і перевірки фактичного стану об'єкта та процесу його функціонування з метою оцінки органами публічного адміністрування обґрунтованості й ефективності прийняття управлінських рішень і результатів їх виконання, виявлення відхилень від встановлених законодавством норм, а також усунення несприятливих наслідків шляхом безпосереднього втручання у діяльність підконтрольного суб'єкта та інформування про них інших компетентних органів.

У такому випадку контроль можна вважати дещо ширшим, ніж нагляд, тобто нагляд також можна розглядати як один із складових елементів контролю, як звужений контроль, але звужений лише щодо сфери свого застосування. Нагляд передбачає такий вплив, за якого піднаглядний суб'єкт чітко дотримується встановлених законодавством норм, а у разі виявлення їх порушень сам виправляє негативні наслідки на основі діючих нормативно-правових актів і пряме втручання в його діяльність контролюючого органу не є обов'язковим. Отже, контроль та нагляд утворюють єдиний засіб публічного адміністрування, який проявляється по-різному залежно від необхідної міри впливу на певний суб'єкт.

Зазначається, що моніторинг – це контроль не результату, а процесу діяльності, виявлення тенденцій її динаміки. Систематичне відстеження результатів діяльності, її корекція – сутність моніторингу. Інакше кажучи, моніторинг є одним з методів контролю.

У підрозділі 2.3 «Особливості реалізації державного контролю у сфері інформатизації», зазначається, що у широкому сенсі контроль у сфері інформатизації – це сукупність політичних, економічних та ідеологічних процесів і методів, покликаних забезпечити стабільність суспільства та державного ладу, дотримання соціального порядку, вплив на масову й індивідуальну свідомість. У вузькому сенсі – контроль в сфері інформатизації – це перевірка дотримання рішень вищестоящих організацій, розпоряджень різних рівнів управлінської системи певної організації, дотримання технічних, економічних, організаційних нормативів, виконання планових заходів, завдань, дотримання трудової дисципліни, правових норм тощо. Отже, контроль у сфері інформатизації – це процедура, що встановлює, володіє або не володіє контрольований об'єкт необхідною якістю.

Підкреслюється, що сьогодні одна з проблем визначення сутності контролю у сфері інформатизації полягає в тому, що тісний зв'язок між контролем і управлінням не заперечується, однак відсутні праці, в яких прослідковується та межа, що розділяє управління і контроль, при якій вони ефективно взаємодіючи, не замінюють і не дублюють один одного.

Наголошується на тому, що контроль дозволяє отримати інформацію про стан законності в сфері інформатизації, про зміст і спрямованість діяльності у визначеній сфері, що сприяє виконанню нормативно-правових актів, які регулюють суспільні відносини. Натомість, контроль у сфері інформатизації не можна ототожнювати з цензурою.

Констатується, що характерною особливістю державного контролю у сфері інформатизації на сучасному етапі розвитку України є те, що відбулося помітне посилення впливу на цей процес контролю з боку громадян держави, що є одним із способів їх участі в управлінні державними справами.

У підрозділі 2.4 «Класифікація видів контрольної діяльності у сфері інформатизації та їх характеристика», з урахуванням існуючих наукових позицій, запропоновано авторський варіант класифікації державного контролю у сфері інформатизації, а саме: 1. За формою державного устрою і територіальних меж дії контроль ділиться на загальнодержавний контроль і місцевий контроль. 2. Виходячи з характеру взаємин контролюючого суб'єкта і підконтрольного суб'єкта, контроль поділяється на зовнішній і внутрішній. 3. За часом проведення контроль класифікується на попередній, поточний і наступний. 4. За обсягом досліджуваної діяльності контроль буває загальним і спеціальним. 5. За способом проведення контроль може бути абстрактним і конкретним. 6. За наявністю закріплення у законодавчих актах – обов'язковий і факультативний. 7. За правовими наслідками розрізняють консультативний і установчий контроль. 8. Залежно від органів, наділених правом здійснювати державний контроль: а) парламентський контроль; б) президентський контроль; в) контроль органів виконавчої влади; г) судовий контроль. Саме ці види державного контролю доцільно розглядати у контексті інформатизації.

У підрозділі 2.5 «Взаємозв'язок між забезпеченням інформаційної безпеки держави та державним контролем у сфері інформатизації» зазначається, що інформаційна безпека суспільства може розглядатися лише в комплексі з

інформаційною безпекою людини. Цей комплексний характер інформаційної безпеки людини та суспільства визначається цілою низкою елементів, в тому числі базових, до яких належать: права і свободи людини і громадянина в сфері інформації; державні механізми забезпечення та реалізації інформаційних прав і свобод людини та права нації на самовизначення (політичне, культурне, економічне); демократичний механізм формування політичної влади в державі, який дає змогу окремій людині та суспільству загалом через механізми народовладдя визначати основні параметри інформаційних процесів у державі.

Наголошується, що до сфери інформаційної безпеки держави входять конкретні дії щодо забезпечення безпечних умов існуючих інформаційних процесів та забезпечення безпечного розвитку таких процесів у майбутньому. Це охоплює регулювання питань захисту самої інформації, захисту інформаційної інфраструктури держави, захисту інформаційного ринку та створення безпечних умов розвитку інформаційних процесів. Все це досягається проведенням необхідної державної політики інформаційної безпеки та створенням необхідних правових та організаційних засад, зокрема налагодження дієвого державного контролю у сфері інформатизації.

Розділ 3 «Нормативно-правове регулювання інформаційної сфери в контексті забезпечення державного контролю у сфері інформатизації: сучасний стан та напрями удосконалення», містить три підрозділи.

У підрозділі 3.1 «Інформаційне законодавство України як підґрунтя інформатизації в умовах формування інформаційного суспільства» зазначено, що законодавче забезпечення розвитку інформаційного суспільства передбачає створення цілісної системи законодавства, гармонізованої з нормами міжнародного права з питань розвитку інформаційного суспільства, зокрема здійснення кодифікації інформаційного законодавства.

Констатується, що сьогодні складові системи інформаційного законодавства – це закони, підзаконні нормативно-правові акти, які за юридичною формою умовно можна розділити на такі окремі групи: 1) закони, які в загальній системі нормативних актів посідають основоположне місце, вважаються базовими для прийняття інших актів, оскільки визначають основи регулювання багатьох об'єктів інформаційних правовідносин; 2) спеціальні закони та інші нормативні акти, що регулюють конкретні напрями інформаційних відносин; 3) акти визнання норм міжнародних договорів в інформаційній галузі; рішення Конституційного Суду України щодо тлумачення норм інформаційного законодавства.

Вказується, що при створенні інформаційного законодавства слід керуватися загальними принципами Конституції України, а також базуватися на принципах свободи створення, отримання, використання та розповсюдження інформації; об'єктивності, достовірності, повноти і точності інформації; гармонізації інтересів людини, суспільства та держави в інформаційній діяльності; обов'язковості публікації інформації, яка має важливе суспільне значення; обмеження доступу до інформації виключно на підставі закону; мінімізації негативного інформаційного впливу та негативних наслідків функціонування ІКТ; недопущення незаконного розповсюдження, використання і

порушення цілісності інформації; гармонізації інформаційного законодавства та всієї системи вітчизняного законодавства.

У підрозділі 3.2 «Інформаційна політика зарубіжних країн як основа функціонування інформаційної сфери» зазначено, що сьогодні розвинені країни світу йдуть шляхом цілеспрямованого регулювання відносин в інформаційному просторі, під яким розуміється простір щодо юрисдикції відповідної держави, приймають необхідні законодавчі акти, перебудовують діяльність органів державної влади, котрі відповідають за формування і реалізацію інформаційної політики.

Вказується, що в переважній більшості розвинутих країн світу державна інформаційна політика – це політика, що засобами державної (політичної) влади створює і забезпечує функціонування національної системи регулювання інформаційних відносин, захист прав і основоположних свобод людини та збалансованість інтересів людини, суспільства і держави щодо сфери інформаційного права. Іншими словами, державна інформаційна політика – це регулююча діяльність державних органів, спрямована на розвиток інформаційної сфери суспільства, що охоплює всю сукупність відносин, пов'язаних зі створенням, отриманням, збереженням, обробкою, використанням і поширенням інформації та даних у всіх її видах та секторах застосування: наукової, науково-технічної, науково-освітньої, виробничої, ділової, розважальної тощо. Таке розширювальне трактування інформаційної політики видається сьогодні обґрунтованим оскільки, з одного боку, новітні інформаційно-комп'ютерні технології інтенсивно розмивають бар'єри між різними секторами інформаційного середовища, а з іншого, потребують системності у правовому упорядкуванні інформаційних відносин.

Основні принципи інформаційної політики зарубіжних країн надають своїм громадянам невід'ємні права: на свободу інформації (зокрема, у засобах масової інформації), на публічні (відкриті) судові процеси, на обвинувачувальну інформацію, інтелектуальну власність, на ознайомлення з урядовою інформацією, на охорону і безпеку інформації тощо.

У підрозділі 3.3 «Удосконалення законодавства щодо забезпечення державного контролю у сфері інформатизації: проблеми та шляхи вирішення» зазначається, що для повноцінної роботи механізмів контролю в сфері інформатизації суспільство потребує нормативно-правових актів, безпосередньо присвячених регулюванню суспільних відносин контролю у сфері інформатизації. Існує гостра необхідність в розробці і прийнятті на державному рівні пакету актів, які дозволили б розширити рамки контролю у сфері інформатизації. Досить широкий спектр нормативно-правових актів, прийнятих на самих різних рівнях за відсутності структуроутворюючого закону, що регулює систему контролю в сфері інформатизації, призводить до того, що принципи контролю в сфері інформатизації, імпліцитно втілені в конституційному законодавстві, не завжди отримують адекватного відображення в конкретних законах і положеннях.

Вказується, що принцип самостійності суб'єктів контролю в сфері інформатизації повинен знайти своє вираження у двох напрямках: відсутність відносин співпідпорядкованості між суб'єктами контролю в сфері інформатизації

та створення умов для партнерства між ними для інформаційного обміну, надання взаємної допомоги та сприяння, об'єднання зусиль і ресурсів. Необхідно виключити ієрархії підпорядкування при здійсненні процедур контролю в сфері інформатизації з декількох причин. По-перше, це дозволить зберегти його громадську сутність і підтвердить рівність і доступність для всіх громадян, які бажають брати участь в процедурах контролю в сфері інформатизації, забезпечить рівний доступ всіх до інформації, що становить суспільний інтерес. По-друге, ієрархічні схеми побудови структур контролю в сфері інформатизації створять нові спокуси та можливості корупційного впливу і недобросовісної участі в управлінні справами держави.

Зроблено висновок про необхідність прийняття Закону України «Про основи контролю в сфері інформатизації», який зможе вибудувати єдину схему для регулювання здійснення контролю не лише у сфері інформатизації, а й в усіх сферах, пов'язаних з інформацією і сприятиме одноманітності правового регулювання, виключення колізій та прогалин, заповнить інформаційно-правовими складовими цей правовий інститут.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено комплексне теоретичне узагальнення і запропоновано вирішення наукового завдання, що полягає у виявленні і дослідженні нових ідей та тенденцій розвитку відносин щодо адміністративно-правового забезпечення державного контролю у сфері інформатизації та напрямів удосконалення законодавства, що його регулює. У роботі враховані положення чинного національного законодавства, міжнародні правові стандарти, що так чи інакше стосуються теми дослідження, піддано всесторонньому аналізу теоретичний та практичний матеріал, що стосується сфери дослідження. Це сприяло обґрунтуванню та вирішенню кола завдань, які мають важливе наукове і прикладне значення. У результаті автором сформульовано низку висновків, пропозицій та рекомендацій, що полягають у такому:

1. Встановлено, що упродовж тривало періоду в науці адміністративного та інформаційного права проводились наукові пошуки, що були спрямовані на філософсько-правові дослідження щодо з'ясування суті та змісту поняття «інформація», яке належить до таких загальнофілософських категорій, як «простір», «час», «рух», «енергія»; розробку проблем становлення та розвитку інформаційного суспільства, інформаційного середовища, інформаційної сфери тощо; формування інформаційної політики держави; управління процесами інформатизації; проблеми правової інформатики та інформаційного права, побудови автоматизованих інформаційно-аналітичних систем у галузі держави і права, економічної кібернетики, системної інформатизації законотворчої, правоохоронної та правоосвітньої діяльності; інформаційної безпеки; загальнотеоретичні та правові питання співвідношення контролю і нагляду. Натомість окремих комплексних досліджень, що торкаються проблем адміністративно-правового забезпечення контролю у сфері інформатизації не проводилось.

2. Визначено, що інформатизація є необхідним і незворотнім процесом, викликаним переходом України від постіндустріального до інформаційного суспільства, який в силу певних об'єктивних і суб'єктивних чинників повинен відбуватися із застосуванням чіткого державного контролю у цій сфері, що зумовлено потребою захисту прав людини і громадянина, забезпечення інформаційної безпеки держави загалом та її окремих галузей, які є ключовими для нормального функціонування суспільства.

3. Обґрунтовано, що поняття «державний контроль у сфері інформатизації» слід розглядати у широкому та вузькому аспектах.

У широкому аспекті державний контроль у сфері інформатизації – це сукупність політичних, економічних та ідеологічних процесів і методів, покликаних забезпечити стабільність суспільства та державного ладу, дотримання соціального порядку, вплив на масову й індивідуальну свідомість.

У вузькому аспекті – державний контроль в сфері інформатизації – це перевірка дотримання рішень вищестоящих організацій, розпоряджень різних рівнів управлінської системи певної організації, дотримання технічних, економічних, організаційних нормативів, виконання планових заходів, завдань, дотримання трудової дисципліни, правових норм тощо.

4. Вказано, що чинниками ефективності державного контролю є гласність діяльності органів управління, можливість отримання громадянами повної та достовірної інформації про діяльність державних і місцевих органів, включаючи інформацію щодо самого контролю, підвищення професіоналізму контрольних органів, розвиток громадської активності громадян.

Об'єктом державного контролю у сфері інформатизації є законність і доцільність діяльності контрольованого, тому зазначимо, що під контролем у сфері, яка вивчається, буде розумітися перевірка відповідності діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, суб'єктів діяльності у сфері інформатизації не тільки нормам законодавства, але й громадським інтересам.

5. З'ясовано, що існує тісний взаємозв'язок між забезпеченням державного контролю у сфері інформатизації та забезпеченням інформаційної безпеки суспільства. Адже, основні напрями забезпечення інформаційної безпеки пов'язані з такими суб'єктами, як людина, суспільство, держава. Саме захист їхніх інтересів, прав, свобод щодо правовідносин в інформаційній сфері потребує правового регулювання. Тісний взаємозв'язок і разом з тим специфіка кожного з цих суб'єктів визначається взаємодією заради суспільного блага між державою і громадянським суспільством як суспільством громадян з високим рівнем політичних, культурних, моральних рис.

Отже, до сфери інформаційної безпеки держави входять конкретні дії щодо забезпечення безпечних умов існуючих інформаційних процесів та забезпечення безпечного розвитку таких процесів у майбутньому. Це охоплює регулювання питань захисту самої інформації, захисту інформаційної інфраструктури держави, захисту інформаційного ринку та створення безпечних умов розвитку інформаційних процесів. Все це досягається проведенням необхідної державної політики інформаційної безпеки та створенням належних правових та організаційних засад забезпечення державного контролю у цій сфері.

6. Встановлено, що особливе значення у сфері контролю відіграє режим інформаційних ресурсів, який встановлюється для того, щоб надати можливість їх власнику розпоряджатися ними на свій розсуд: надавати в користування іншим особам, продавати, дарувати, міняти, одержувати певну вигоду від використання, а також обмежувати доступ. Принципово важливим виступає твердження про те, що правовий режим інформаційних ресурсів обумовлює цивільний обіг, що складається серед суб'єктів інформаційного обміну з приводу інформаційних ресурсів.

7. З'ясовано, що загалом державна політика формування інформаційних ресурсів повинна бути спрямована на створення механізмів реалізації конституційних прав щодо забезпечення інформацією кожного громадянина, суб'єкта господарювання та органів державної влади і місцевого самоврядування шляхом підвищення ефективності процесів створення, супроводження та використання цих ресурсів. Це значною мірою сприятиме остаточному становленню в Україні інформаційного суспільства, за допомогою якого очікується таке:

- здатність забезпечення широкого набору телекомунікаційних послуг;
- розширення ринків для постачальників комп'ютерного обладнання та програмного забезпечення;
- суттєве підвищення якості життя громадян, реальне надання їм більш широкого спектра послуг;
- значне зростання попиту інтелектуального та творчого потенціалу громадян для забезпечення збільшення обсягів нових продуктів та послуг;
- принципово нові можливості для поширення інформації щодо наукових та культурних надбань і всередині країни, і за її межами;
- дійсна демократизація влади усіх рівнів, прозорість її дій, забезпечення її повної інформаційної взаємодії із громадянами;
- поява більш рівних можливостей для усіх громадян, ведення малого і середнього підприємництва завдяки забезпеченню вільного доступу до інформації з будь-яких джерел, до освітніх і культурних програм.

З огляду на це, створення інформаційного суспільства, підготовка української спільноти до його сприймання є вкрай важливими державними завданнями, що має здійснюватися шляхом повсюдної інформатизації та запровадження чіткого адміністративно-правового забезпечення контролю у цій сфері.

8. Вказано, що однією із найважливіших передумов побудови інформаційного суспільства в Україні є створення сучасної інфраструктури інформатизації, основні елементи якої такі: телекомунікаційна складова; мережні інформаційні технології; сукупність інформаційних ресурсів; засоби обчислювальної техніки, мережне обладнання та програмне забезпечення; прикладні інформаційні технології; система забезпечення інформаційної безпеки; сукупність кваліфікованих кадрів і система їх підготовки та перепідготовки; система науково-методичного забезпечення; система нормативно-правового забезпечення; система стандартизації та сертифікації; система класифікації та

кодування інформації; система виробництва та впровадження компонентів інформаційної інфраструктури.

9. Досить широкий спектр нормативно-правових актів, прийнятих на самих різних рівнях за відсутності структуроутворюючого закону, що регулює систему контролю в сфері інформатизації, призводить до того, що принципи контролю в сфері інформатизації, імпліцитно втілені в конституційному законодавстві, не завжди отримують адекватного відображення в конкретних законах і положеннях. З огляду на це запропоновано зміни до таких нормативно-правових актів:

– підпункт 1 пункту 1 статті 19 «Нагляд за ринком телекомунікацій» Закону України від 18.11.2003 № 1280-IV «Про телекомунікації» доповнити такими словами

державного ринкового контролю та радіочастотного моніторингу маючи єдину інформаційну базу, яка знаходить свій вияв у тому, що в умовах вдосконалення облікової документації, застосовується взаємопов'язана система техніко-технологічних показників, які діють за єдиними методологічними принципами побудови системи обліку та звітності.

– Статтю 24 Закону України від 18.11.2003 № 1280-IV «Про телекомунікації» доповнити такими словами: *на підставі технічного регламенту контрольної діяльності, визначену згідно з відповідним актом законодавства Європейського Союзу;*

доповнити частину 7 підрозділу «Державна підтримка розвитку телекомунікацій» Концепції розвитку телекомунікацій в Україні (схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 7 червня 2006 р. № 316-р) підпунктом: *«Напрями управлінської та регуляторної діяльності»:*

Для реалізації завдань Концепції необхідна державна підтримка розвитку телекомунікацій за такими напрямками:

нормативно-правове забезпечення діяльності у сфері телекомунікацій, у тому числі розробку нормативного акту регламентуючого передачу частини контрольних функцій національної комісії у сфері телекомунікацій самоврядним організаціям розвитку, які обслуговують ринок телекомунікаційних послуг у порядку аутсорсингу.

Доповнити Положення про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації положеннями, що посилюють контроль внісши зміни до пункту 5.

5. НКРЗІ з метою організації своєї діяльності:

4) *забезпечує оприлюднення інформації про свою діяльність, здійснює заходи щодо налагодження діалогу з громадськістю та створення умов для участі громадян у процесі формування та реалізації державної політики, сприяти розвитку аутсорсингу як форми передачі функції і спосіб оптимізації діяльності суб'єктів, що здійснюють діяльності у сфері телекомунікацій.*

Підпункт 38 пункту 3 Положення про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації доповнити такими словами:

38) *здійснює в межах своїх повноважень заходи з: науково-технічного забезпечення функціонування і розвитку ринку телекомунікаційних послуг, сфери*

телекомунікацій, інформатизації та розвитку інформаційного суспільства, користування радіочастотним ресурсом, *радіочастотний моніторинг спрямований на встановлення характеристик технологічних операцій, зв'язаних з особливостями перебігу діяльності (перешкоди, спотворення), фіксуючи проміжні результати, які не враховуються державним ринковим контролем в силу обмеженості в часі*; надання послуг поштового зв'язку.

Вказано на доцільність прийняття Закону України «Про основи контролю в сфері інформатизації».

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Мороз Н. С. Поняття та зміст державної політики інформатизації / Н. С. Мороз // Митна справа. Науково-аналітичний журнал. – 2014. – Спец. випуск. – С. 235–240.

2. Мороз Н. С. Законодавче регулювання інформаційної сфери як основа забезпечення інформаційної безпеки держави / Н. С. Мороз // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки. – 2015. – № 824. – С. 71–76.

3. Мороз Н. С. Державна інформаційна політика України у сфері інформатизації діяльності органів державної влади / Н. С. Мороз // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки. – 2015. – № 825. – С. 42–47.

4. Мороз Н. С. Сутність інформації в контексті загальних принципів інформаційної безпеки / Н. С. Мороз // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки. – 2016. – № 845. – С. 137–142.

5. Мороз Н. С. Поняття та сутність контролю у сфері інформатизації / Н. С. Мороз // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки. – 2016. – № 850. – С. 75–81.

6. Мороз Н. С. Адміністративно-правове регулювання здійснення контролю у сфері інформатизації / Н. С. Мороз // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки. – 2016. – № 855. – С. 86–92.

7. Мороз Н. С. Формування державної політики інформатизації в сучасних умовах / Н. С. Мороз // Державотворення та право творення в Україні: проблеми та перспективи розвитку: матеріали учасників II-ї заочної науково-практичної конференції, (м. Львів, 16 квітня 2015 р.). – Львів: ННПП НУ «Львівська політехніка», 2015. – С. 113–116.

8. Мороз Н. С. Інформаційна безпека як складова інформаційної політики держави / Н. С. Мороз // Захист прав і свобод людини та громадянина в умовах формування правової держави: збірник тез учасників IV-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції, (м. Львів, 27 травня 2015 р.). – Львів, 2015. – С. 68–69.

9. Мороз Н. С. Інформаційне суспільство: об'єктивні чинники переходу / Н. С. Мороз // Захист прав і свобод людини та громадянина в умовах формування правової держави: збірник тез V Всеукраїнської науково-практичної конференції, (м. Львів, 30 травня 2016 р.). – Львів, 2016. – С. 42–43.

10. Мороз Н.С. *Форми руху інформації в інформаційній сфері: зміст та визначення поняття* / Н.С. Мороз // *Адміністративне право і процес: проблеми та перспективи розвитку: зб. тез доповідей Першого науково-практичного круглого столу*, (м. Львів, 29.02.2016 р.). – Львів, ПП «Леся». – 2016. – С. 54–57.

11. Мороз Н.С. *Принципи контролю у сфері інформатизації* / Н.С. Мороз // *ІТ-право: проблеми і перспективи розвитку в Україні: збірник матеріалів науково-практичної конференції* (м. Львів, 18 листопада 2016 р.). – Львів, НУ «Львівська політехніка». – 2016. – С. 108–111.

АНОТАЦІЯ

Мороз Н.С. Адміністративно-правове забезпечення державного контролю у сфері інформатизації – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Університет державної фіскальної служби України. – Ірпінь, 2017.

У дисертації проведено комплексне дослідження адміністративно-правового забезпечення державного контролю у сфері інформатизації. Узагальнено наукові підходи щодо розуміння понять «інформатизація» та «контроль у сфері інформатизації».

Розглянуто теоретико-правові основи забезпечення державного контролю у сфері інформатизації. Проаналізовано сучасні підходи до реалізації адміністративно-правового забезпечення державного контролю у сфері інформатизації.

Сформульовано пропозиції та рекомендації пов'язані з удосконаленням законодавства щодо забезпечення державного контролю у сфері інформатизації.

Ключові слова: контроль, державний контроль, інформатизація, контроль у сфері інформатизації, контрольна діяльність, інформаційне суспільство.

АННОТАЦИЯ

Мороз Н.С. Административно-правовое обеспечение государственного контроля в сфере информатизации. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право, информационное право. – Университет государственной фискальной службы Украины. – Ирпень, 2017.

В диссертации проведено комплексное исследование административно-правового обеспечения государственного контроля в сфере информатизации. Обобщены научные подходы к пониманию понятий «информатизация» и «контроль в сфере информатизации».

Рассмотрены теоретико-правовые основы обеспечения государственного контроля в сфере информатизации. Проанализированы современные подходы к реализации административно-правового обеспечения государственного контроля

в сфере информатизации. Сформулированы предложения и рекомендации связанные с совершенствованием законодательства по обеспечению государственного контроля в сфере информатизации.

Отмечено, что контроль в сфере информатизации является достаточно широкой и объемной правовой категорией. Он рассматривается как один из способов обеспечения законности. Ведь контроль в сфере информатизации не ограничивается только тем кругом вопросов, связанных с соблюдением обязательных предписаний – законов и других нормативных актов, но и предусматривает проверку целесообразности деятельности, включает в себя корректировку действий и тому подобное.

Подчеркивается, что сегодня одна из проблем определения сущности контроля в сфере информатизации заключается в том, что тесная связь между контролем и управлением не отрицается, однако отсутствуют работы, в которых прослеживается та грань, что разделяет управление и контроль, при которой они эффективно взаимодействуя, не заменяют и не дублируют друг друга.

Следовательно, контроль предполагает осуществление квалифицированного, профессионального наблюдения за тем, чтобы фактическая деятельность государственных органов и должностных лиц, субъектов предпринимательской деятельности в сфере информатизации отвечала предписаниям, содержащимся в законе, и в максимальной степени обеспечивала бы выполнение ими своих функций, охрану правопорядка, интересы общества, права и свободы граждан.

Установлено, что существует тесная связь между обеспечением государственного контроля в сфере информатизации и обеспечением информационной безопасности общества. Поскольку, основные направления обеспечения информационной безопасности связаны с такими субъектами, как: человек, общество, государство. Именно защита их интересов, прав, свобод относительно правоотношений в информационной среде требует соответствующего правового регулирования. Тесная взаимосвязь и вместе с тем специфика каждого с этих субъектов определяется взаимодействием для общественного блага между государством и гражданским обществом как обществом граждан с высоким уровнем политических, культурных и моральных черт. Сегодня открыто совсем новые аспекты информационной безопасности, сделав задание контроля в сфере информатизации одним из направлений защиты информации, а следовательно обеспечение информационной безопасности.

Разработаны предложения по усовершенствованию законодательной базы, что регламентирует вопросы контроля в сфере информатизации.

Ключевые слова: контроль, государственный контроль, информатизация, контроль в сфере информатизации, контрольная деятельность, информационное общество.

SUMMARY

Moroz N.S. Administrative and Legal Provision of State Control in the Field of Informatization – Printed as a manuscript.

The thesis for a candidate of law degree on the specialty 12.00.07 – Administrative law and Process; Financial law; Informational law. – University of State Tax Service of Ukraine – Irpin, 2017.

The thesis examines a comprehensive study of administrative and legal provision of state control in the field of informatization. Scientific approaches to the concepts «informatization» and «control in the field of informatization» are summarized.

Theoretical and legal bases of the provision of state control in the field of informatization are highlighted. Current approaches to the implementation of administrative and legal provision of state control in the field of informatization are analyzed.

Suggestions and recommendations related to the improvement of legislation regarding provision of state control in the field of informatization are formulated.

Keywords: control, state control, informatization, control in the field of informatization, control activities, informational society.